

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาการดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2554 จำนวน 306 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 52 คน และครู 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์

2) การดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ การกระจายอำนาจ มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และการส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3) มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารเชิงกลยุทธ์, การปฏิรูปการศึกษา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 9 ระบุว่าให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรา 60 จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนการศึกษาแห่งชาติ และภารกิจของสถานศึกษาโดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา คำนี้ถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดให้มีการประเมินผลคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย

ครั้งหนึ่งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย จากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้น โดยเฉพาะการปฏิรูปการบริหาร และการจัดการของหน่วยงานทางการศึกษาใหม่ ทำให้องค์กรทางการศึกษามีอิสระมากขึ้น ปรับเปลี่ยนการตัดสินใจจากส่วนกลางเป็นการตัดสินใจในพื้นที่ทุกส่วน ของสังคมตั้งแต่ประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบัน องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชนและองค์กรภาคีรัฐมีส่วนร่วม และรับผิดชอบการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ (วิเชียร เวลาคี, 2547, หน้า 1)

ดังนั้นสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาที่จะต้องสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง จำเป็นต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการกำหนดรายละเอียด ขั้นตอน ระยะเวลาและงบประมาณ ที่ใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน กำหนดเป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์และตัวชี้วัด ตลอดจนต้องจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ จัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กำหนด ซึ่งหมายรวมถึงการบริหารแผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติราชการ

ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจ ตามพันธะสัญญา หรือคำรับรอง การปฏิบัติราชการที่ผู้บริหารหน่วยงานได้ให้ไว้กับผู้บังคับบัญชาว่าจะปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เชื่อมโยงกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไว้ ผู้บริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนทิศทางวิธีการคิดและการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง ได้มีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมกิจการทั้งหมดขององค์กร ทำให้มีการนำเอาเรื่องของกระบวนการบริหารงานโดยเฉพาะการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เช่น การจัดโครงสร้างองค์กรวัฒนธรรม องค์กรเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรบุคคล ตลอดจนการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์เข้ามามีบูรณาการร่วมกัน เป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยผู้นำระดับสูงขององค์กร ซึ่งเป็นระดับกลยุทธ์ เป็นบุคคลที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กรในทุกขั้นตอน (สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์, 2544, หน้า 371)

การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2551– 2561) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจุดเน้นคุณภาพ ผู้เรียน จุดเปลี่ยนการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในขณะเดียวกันทิศทางการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายของรัฐบาล โดยกำหนดนโยบายคือ “เสริมสร้างกรุงเทพฯ ให้เป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง ด้วยนโยบายการศึกษาที่ทำได้จริง มีคุณภาพมาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม กรุงเทพมหานครจึงส่งเสริม สนับสนุนโครงการ กิจกรรมเพื่อบรรลุผลตามนโยบายทั้งโครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานการศึกษาและโครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานเขต ตลอดจนโครงการของหน่วยงานอื่นทั้งในและนอกสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการของสถานศึกษาในสังกัดให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมต่อไป โดยสถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพมหานคร มีสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษา มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนให้แก่เด็กและเยาวชนของกรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งมีวิสัยทัศน์ว่า “สำนักงานศึกษาเป็นองค์กรหลักด้านการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดก้าวไกล ก้าวทันโลกมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีภารกิจหลัก 6 ข้อ ที่ปฏิบัติตามนโยบายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง คือ 1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง 2. ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา 3. ดำเนินการให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้

5. กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ โรงเรียน ชุมชน และ 6. ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2552, หน้า 7-8)

ส่วนการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นจุดบรรจบของความรู้สาขาต่างๆ ในวิชาการบริหารกับพลังแห่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อกำหนดขึ้นเป็นนโยบายที่หนักแน่นแม่นยำเป็นระบบการบริหารที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบธุรกิจ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับองค์กรไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก รัฐหรือเอกชน และจำเป็นต่อการบรรลุผลสำเร็จขององค์กรด้วย ดังนั้น การบริหารที่ต้องการประสบความสำเร็จในอนาคตจะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพราะโลกแห่งการบริหารมีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ถ้าผู้บริหารขาดความชำนาญในการกำหนดกลยุทธ์และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ จะทำให้ไม่สามารถพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ ผู้บริหารในระดับองค์กรต่างๆ จึงต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการกำหนดกลยุทธ์และกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ที่มีรูปแบบดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรทางการศึกษา จึงจะต้องศึกษาในเรื่องของการบริหารเชิงกลยุทธ์ด้วยเช่นกัน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ 2542, หน้า 19)

จากแนวคิดและข้อมูลดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ต้องนำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ที่จะนำมาซึ่งคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย มีความประสงค์ที่จะเห็นการปฏิรูปการศึกษาขับเคลื่อนไปในทิศทางที่สนองและสอดคล้องกับนโยบายของชาติ ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานหรือเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ได้นำไปเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษาต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2554 จำนวน 37 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน ข้าราชการครู จำนวน 713 คน รวมประชากรทั้งหมด 773 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2554 ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp.607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน และข้าราชการครูได้กลุ่มตัวอย่าง 254 คน หลังจากนั้นเทียบสัดส่วนจากประชากรของแต่ละสถานศึกษาแล้วสุ่มอย่างง่าย รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 306 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย
 - 2.1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
 - 2.1.2 การกำหนดกลยุทธ์
 - 2.1.3 การปฏิบัติตามกลยุทธ์
 - 2.1.4 การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย
 - 2.2.1 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง
 - 2.2.2 ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 2.2.3 ดำเนินการให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.2.4 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้

- 2.2.5 กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ โรงเรียน ชุมชน
- 2.2.6 ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก ปีการศึกษา 2554 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน จากประชากรทั้งหมด 60 คน และข้าราชการครูได้กลุ่มตัวอย่าง 254 คน จากประชากรทั้งหมด 773 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 306 คน

ตารางที่ 1 จำแนกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	สำนักงาน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
เขตหนองจอก							
		60	713	773	52	254	306
รวม		60	713	773	52	254	306

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 1 ฉบับ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบ เลือกรับ (Check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) ตำแหน่งหน้าที่ 3) วุฒิการศึกษา 4) ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา เพื่อสอบถามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และการควบคุมประเมินกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยอาศัยแนวคิดของ

ลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 183) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยอาศัยแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 183) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารในสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยที่จะได้จากการคำนวณ โดยใช้แนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 103)

3. การวิเคราะห์การดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของ สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลความหมายของระดับการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 103)

4. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ (r) ตามแนวคิดของรันยอนและฮาเมอร์ (Runyon and Hamber, 1996, p. 238)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พบว่า ด้านการวิเคราะห์ภารกิจและผลผลิต ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมคณะครู เพื่อศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์ด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ในพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$) และด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับคือ ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.57$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพของบุคลากรภายในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.56$) และวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) ด้านการประเมินสถานภาพสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$)

2) การกำหนดกลยุทธ์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการระดมความคิดเห็นของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{x} = 4.59$) และผู้บริหารสถานศึกษาระบุแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$)

3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและแต่งตั้งคณะทำงานปฏิบัติตามกลยุทธ์อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$) และผู้บริหารสถานศึกษาจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$)

4) การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$) และผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างเครื่องมือในการประเมินกลยุทธ์ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับภารกิจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหาร การจัดการเรียนรู้ การกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ โรงเรียน ชุมชน ดำเนินการให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบอย่างมีคุณภาพ และทั่วถึง ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง พบว่า สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้การรับรองคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) และสถานศึกษาตรวจสอบติดตามเด็กนักเรียนที่เข้าเกณฑ์การศึกษา ให้ได้เข้าศึกษาในพื้นที่ที่รับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$)

2) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาในทุกทักษะที่จำเป็นในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$)

3) การดำเนินการให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชน และท้องถิ่นของตนเองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$)

4) การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และมีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$)

5) การส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = .84$) และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือหากผู้บริหารโรงเรียนใดที่มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาที่ดี สถานศึกษานั้นก็จะมีการดำเนินงานที่สอดคล้องและเป็นไปตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ได้จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี ไชยบุคดี (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ด้านการศึกษาสถานภาพโรงเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเสรี ขามประไพโร (2547, บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา ของข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา ของข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุม คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดภารกิจที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ โดยคำนึงถึงลำดับความสำคัญของภารกิจเหล่านั้น และการนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์และแผนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การวิเคราะห์กลุ่มผู้เรียนและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์โครงสร้างนโยบายของสถานศึกษา การประเมินคุณภาพของบุคลากรภายในสถานศึกษา การวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางการเงินและการบริการทางการศึกษา รวมถึงการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

ภายนอก ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และ เทคโนโลยี มาร่วมในการวิเคราะห์ถึงโอกาสและอุปสรรคในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย สถานการณ์ในปัจจุบัน และเพื่อให้การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร จึงส่งผลให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. ผลการวิจัยพบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ และด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากสอดคล้องกับอิทธิพล สุทธิภูมิ (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนเล็กมีการปฏิบัติการในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการจัดเตรียมการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการจัดวางทิศทางของโรงเรียน ด้านการกำหนดกลยุทธ์ และปฏิบัติการในลำดับท้ายสุด สอดคล้องกับ บุญศรี ไชยบุตตี (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นเรื่องการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการประเมินผลและการรายงานอยู่ในลำดับท้ายสุด สอดคล้องกับ พิมลพรรณ ดุชียามี (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ การจัดโครงสร้างและทรัพยากร การจัดบุคลากรและการอำนวยความสะดวก การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การติดตามและประเมินผลอยู่ในลำดับท้ายสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ในด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ สถานศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ อาจเนื่องจากสถานศึกษา มีกิจกรรมนอกแผนที่ต้องเร่งดำเนินการก่อน ครูต้องทำงานหลายด้าน ดังนั้น แผนงาน โครงการของสถานศึกษาจึงมีการปฏิบัติได้ไม่ครอบคลุมทุกแผนงาน โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก

ที่ขาดแคลนทั้งในเรื่องกำลังคนและงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญเลี้ยง คำชู (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปฏิบัติตามแผนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่สามารถปฏิบัติตามแผน ขาดความกระตือรือร้น ขาดกำลังใจ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณรงค์ เสนาฤทธิ์ (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวางแผนการปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ : กรณีศึกษาโรงเรียนลำปาววิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีโครงการเฉพาะกิจ การสั่งการนอกเหนือจากแผนปฏิบัติการ โรงเรียนไม่มีแผนการศึกษาระยะยาว การดำเนินงานบางส่วนไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ในด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ พบว่าเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ไม่ชัดเจน ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากความไม่เข้าใจในเป้าหมายที่ไม่ตรงกัน บุคลากรบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ สถานศึกษาบางแห่งบุคลากรมีภารกิจมากจึงอาจจะละเลยในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญเลี้ยง คำชู (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีการประเมินแผนการปฏิบัติงานเนื่องจากบุคลากรมีภารกิจและกิจกรรมมากทำให้ไม่มีเวลาจัดทำระบบและเครื่องมือที่ได้มาตรฐานในการติดตามและประเมินผล ทำให้การติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรเกียรติ มานิกลักษณ์ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า ขึ้นติดตามและประเมินผล ปัญหาคือ ไม่มีการติดตามประเมินผลแผน ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลแผน และขาดแบบประเมินผลแผนที่ได้มาตรฐาน จากปัญหาดังกล่าวสถานศึกษาจึงมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไพโรจน์ กุลอึ้งประเสริฐ (2546, บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลแผน โรงเรียนควรกำหนดกรอบการติดตามผล จัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดแนวทางการพัฒนาและสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ สมพร เมืองแป้น (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา

วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาต้องมีการประเมินและการควบคุมกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยเหนือ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายผลผลิต จึงส่งผลให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ และด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ และด้านการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่โรงเรียน ชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ พรถาวร (2540, บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องสภาพการบริหารโรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในบัญญัติ 10 ประการ พบว่า ด้านสภาพการบริหารงานเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547-2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547ข) ซึ่งได้ส่งเสริมพัฒนาการจัดการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ โดยพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนพัฒนาการเรียนรู้อะบบมาตรฐานการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ การเพิ่มมาตรฐานการศึกษาและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในส่วนของแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547-2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547ก) ก็ได้ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาการจัดการเรียน ร่วมพัฒนาหลักสูตรและสื่อนวัตกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจัดการศึกษาส่งเสริมการเพิ่มขีดความสามารถด้าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอาชีพ เพิ่มขีดความสามารถทางด้านภาษา ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนเพื่อมุ่งสู่การแข่งขันในระดับนานาชาติ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ด้านการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่

โรงเรียน ชุมชน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, หน้า 12-16) ว่าการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาลดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งก็ได้สอดคล้องกับแนวนโยบายของแผนการศึกษาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 37-39) ที่ให้มีการส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาในขณะเดียวกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) ฉบับสรุป (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 61-65) ก็ได้กำหนดให้มีการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยให้ก้าวสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ภาควิชาการพัฒนาศักยภาพคนมีบทบาทในการผลักดันแนวทางการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติบนพื้นฐานของความร่วมมือและประสานเชื่อมโยงการทำงานอย่างบูรณาการ ของภาครัฐ ธุรกิจเอกชนประชาสังคม สถาบันทางสังคมประกอบด้วย ครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สื่อสารมวลชน องค์กรระหว่างประเทศและในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้และในส่วนของแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547-2553 (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547ก) ได้เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา โดยระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมตรงกับการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2549, หน้า 266) ที่วิจัยการศึกษารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของประเทศที่ประสบความสำเร็จ ด้านการปฏิรูปการศึกษาก็พบว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนที่เหมาะสมกับสังคมไทยคือการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือโรงเรียนกับองค์กรภาคธุรกิจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจแนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ การเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมการแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน การร่วมมือในการระดมทรัพยากร การตรวจสอบสภาพการณ์ของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน จึงส่งผลให้การดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้

ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ และด้านการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ โรงเรียน ชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

4. ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ลำดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับ นิชากร หงส์สอ (2550, บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ด้านปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ นิเทศ ติดตามและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับรายงานสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลเมื่อปี 2551 โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาว่าคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปไม่รู้หนังสือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.4 เด็กไทยวัยเดียวกันมีความสามารถด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ต่ำ สมรรถนะด้านการศึกษาไทยอยู่อันดับที่ 43 จากจำนวนทั้งสิ้น 55 ประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ระบบการศึกษาที่มีและใช้อยู่ในผู้สำเร็จการศึกษายังมีคุณภาพตลอดจนทักษะความสามารถต่ำ ขาดความต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องเพราะการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ขาดระบบการตรวจสอบ ประกันคุณภาพที่มีคุณภาพ จึงส่งผลให้การดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ลำดับสุดท้าย

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นความสำคัญทางบวกจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือหากผู้บริหารสถานศึกษาใดที่มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาที่ดี การดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาจะมีระดับเพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องจากการดำเนินงานตามขั้นตอนของการบริหาร

เชิงกลยุทธ์ ซึ่งจะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนั้นเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ อนุรัตน์ วงศ์เทวราช (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลยุทธ์สู่ความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1 ผู้วิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วรศักดิ์ ศรีสง่า (2541, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ผลการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาด้านการพัฒนาบุคลากรมากกว่าร้อยละ 80 ได้รับการพัฒนาให้มีการศึกษาหาความรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารใช้เวลาทุ่มเทให้กับงานโรงเรียนอย่างเต็มที่ มีความโปร่งใส ยุติธรรม และมีการจัดการศึกษาให้นักเรียนได้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดนโยบายในการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการบริหารงานเชิงกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้การขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษาสำเร็จได้ด้วยดี ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารสถานศึกษา โดยใช้การบริหารเชิงกลยุทธ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ อย่างมีประสิทธิภาพ ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่รัฐบาลกำหนด จะทำให้การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองประสบความสำเร็จต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาพบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการส่งเสริม พัฒนา แสดงออกด้านมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน จัดเตรียมข้อมูลปัจจุบันที่มีความถูกต้อง ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา มีการสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมระดมความคิดในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่สถานศึกษาตั้งไว้ และให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกลยุทธ์ของสถานศึกษา ที่วางไว้ตามปฏิทินปฏิบัติงานให้มากขึ้น

1.2 จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องมีค่าน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรมีความสามารถในการจัดทำโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีการจัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแผนที่ตั้งไว้ กำกับติดตามการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.3 จากการศึกษาพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการส่งเสริม พัฒนา ให้เป็นผู้ที่มีทักษะในการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองให้มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก หรือสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตอื่น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

2.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์กับการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ค). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก.
- ขจรเกียรติ มาลิลักษณ์. (2543). **กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เขมจิรา พ่องเสียง. (2550) **การปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1** ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2549). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน : การวิจัยปฏิบัติการของครู**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นිරัน พรถาวร. (2540). **สภาพการบริหารโรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ ตามแนวทางปฏิรูปสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535, ตุลาคม-ธันวาคม). **อ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่างการวัดผลการศึกษา**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. มหาสารคาม. 3(1), 23-24.
- บุญศรี ไชยบุตรดี. (2546). **การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออินทวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญเสียง คำชู. (2544). **การดำเนินงานสร้างแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพโรจน์ กุลอึ้งประเสริฐ. (2546). **แนวทางการวางแผน การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

